

Izazovi obitelji djece s poremećajima iz autističnog spektra: karakteristike ključni razvojni procesi

Silvana Filipova¹

¹Zavod za rehabilitaciju sluha, govora i glasa, Belgradska ulica br. 15, Skoplje, Makedonija

Uvod: Roditelji počinju kovati planove za budući život svoje obitelji i djeteta već u razdoblju kada tek razmišljaju o proširenju obitelji ili kada se potvrdi trudnoća. Saznanje da dijete ima smetnje u razvoju drastično mijenja perspektivu i pogled roditelja prema roditeljstvu, kao i prema djetetu i vlastitoj roditeljskoj ulozi, što uvjetuje potrebu promjene roditeljskih očekivanja. Kada roditelji saznaju da dijete ima razvojne poteškoće trajne prirode, čiji je ishod neizvjestan, mogu se javiti brojne psihičke reakcije.

Predmet i svrha: Predmet istraživanja su izazovi s kojima se susreću roditelji djece s te ključni razvojni procesi kroz koje prolaze tijekom suočavanja, reagiranja i prihvatanja djetetove dijagnoze.

Metode: U istraživanju je korišten intervju Pianta i Marvina Reaction to Diagnosis Interview (RDI: Reaction to Diagnosis Interview; Pianta & Marvin, 1992).

Rezultati: Rezultati su pokazali da su od ukupnog broja razvedenih majki najbrojnije su one koje su orijentirane na mišljenje, a zatim slijede majke orijentirane na akciju. Od nerazvedenih majki najviše je onih koje su usmjerene na osjećaje, a slijede ih emocionalno opterećene majke.

Zaključak: U literaturi postoje istraživanja koja su dala slične rezultate. Rezultati istraživanja daju niz kliničkih implikacija kako nerazriješeni roditeljski odnosi utječu na daljnju obiteljsku prilagodbu.

Parents begin to make plans for the future life of their family and child even during the period when they are just thinking about expanding their family or when pregnancy is confirmed. The knowledge that the child has developmental disabilities drastically changes the perspective and view of parents towards parenting, as well as towards the child himself and their own parental role. These imposes the need to change own parental expectations. When parents learn that their child has permanent developmental difficulties with an uncertain outcome, numerous psychological reactions can occur. The subject of the research is the challenges faced by parents of children with Autism Spectrum Disorder and the key developmental processes they go through during coping, reacting, and accepting their child's diagnosis. Pianta and Marvin Reaction to Diagnosis Interview was used as an instrument (RDI: Reaction to Diagnosis Interview; Pianta & Marvin, 1992). The results showed that out of the total number of mothers 50% are resolved referring to the acceptance of ASD diagnosis. The majority of them 41% were oriented towards thinking (cognitive strategies helping to accept the child's diagnosis), followed by mothers oriented towards action and emotions. Among mothers classified as Unresolved, most of them (29%) were focused on emotions, followed by emotionally burdened mothers. Literature contains studies that yielded similar results. The research results provide a range of clinical implications fundamental to identify family-oriented supportive interventions with more optimal long-term effects.